

Aynur KAYNAR ŞİMŞEK<sup>1</sup>  
**Orcid:** 0000-0002-9909-6123  
Nuray ŞAHİN ORAK<sup>1</sup>  
**Orcid:** 0000-0002-9356-2971  
Kübra AKYEL<sup>1</sup>  
**Orcid:** 0009-0009-2106-615X  
Göksun TOK<sup>1</sup>  
**Orcid:** 0009-0009-9166-0154  
Hatice ÇALIŞKAN<sup>1</sup>  
**Orcid:** 0009-0001-8417-2963  
Bedriye ESEN<sup>1</sup>  
**Orcid:** 0009-0002-1336-8405  
Mustafa Uğur GÜL<sup>1</sup>  
**Orcid:** 0009-0002-0772-3466  
Ayşe ŞAHİN<sup>1</sup>  
**Orcid:** 0009-0007-8152-4453

<sup>1</sup>Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri  
Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İstanbul, Türkiye.

**Sorumlu Yazar (Corresponding Author):**

Aynur KAYNAR ŞİMŞEK

[aynurkaynarsimsek@hotmail.com](mailto:aynurkaynarsimsek@hotmail.com)

**Anahtar Sözcükler:**

COVID-19; eğitim; hemşirelik; klinik  
beceri, öğrenme tercihleri.

**Keywords:**

COVID-19; education; nursing;  
clinical skill, learning style  
preferences.

**Hemşirelik Öğrencilerinin COVID-19 Salgınına Yönelik Algı ve Tutumlarının Öğrenme Tercihlerine Etkisi**

*The Effect of Nursing Students' Perceptions and Attitudes Toward the COVID-19 Outbreak on Their Learning Preferences*

**Gönderilme Tarihi:** 30 Ekim 2023

**Kabul Tarihi:** 10 Mayıs 2025

**ÖZ**

**Amaç:** Araştırmanın amacı hemşirelik öğrencilerinin COVID-19 salgınına yönelik algı ve tutumlarının öğrenme tercihleri üzerine etkisini belirlemektir.

**Yöntem:** Araştırma tanımlayıcı türde yapıldı ve evrenini bir devlet üniversitesinin hemşirelik bölümü öğrencileri (N=1033) oluşturdu. Evreni bilinen örneklem hesaplama formülü kullanılarak hesaplama yapıldı ve çalışmaya 420 öğrenci dahil edildi. Verilerin toplanmasında Tanımlayıcı Özellikler Formu, Tercih Edilen Eğitim Modelini Belirleme Formu ve COVID-19 Salgınına Yönelik Algı ve Tutumları Değerlendirme Ölçeği kullanıldı.

**Bulgular:** Öğrencilerin %50.7'sinin (n=213) yüz yüze eğitim modelini tercih ettikleri tespit edildi. COVID-19 virüsünün tehlikelilik (17.4±3.9) ve bulaşıcılığına yönelik (11.9±2.3) algıların, çevresel faktörlere bağlı ortaya çıktığı algısının (27.0±6.8) ve kişisel kontrol davranışlarıyla kontrol altına alınabileceği algısının (17.3±4.4) yüksek düzeyde olduğu bulundu. Uzaktan eğitimi tercih eden bireylerin ortak alanlardan kaçınma davranışı (10.6±4.5), yüz yüze eğitimi tercih eden bireylerden (8.9±3.8) istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek bulundu (p=0.003).

**Sonuç:** Sonuç olarak hemşirelik öğrencilerinin büyük çoğunluğunun ilk tercih ettikleri ve etkin bir yöntem olarak bildirdikleri eğitim modeli yüz yüze eğitimidir. Ortak alanlardan kaçınma davranışı yüksek olan bireyler hastalıktan korunmak amacıyla uzaktan eğitim modelini tercih etmektedirler. Bu sonuçlardan yola çıkarak hemşirelik bölümünde özellikle beceri kazandırmayı hedefleyen derslerin yüz yüze eğitimle sürdürülmesi önerimizdir.

**ABSTRACT**

**Objective:** The aim of the research is to determine the effect of nursing students' perceptions and attitudes towards the COVID-19 epidemic on their learning preferences.

**Methods:** This study was conducted descriptively and population consisted of students (N = 1033) from the nursing department of a state university. The sample calculation formula with a known population was used and 420 students were included in the study. Descriptive Characteristics Form, Preferred Education Model Determination Form, and Perception and Attitudes Evaluation Scale towards the COVID-19 pandemic were used to collect data.

**Results:** It was determined that 50.7% (n=213) of the students preferred the face-to-face education model. Perceptions regarding the dangerousness (17.4±3.9) and contagiousness (11.9±2.3) of the COVID-19 virus, its emergence due to environmental factors (27.0±6.8) and its ability to be controlled through personal control behaviors (17.3±4.4) were found to be high. The avoidance behavior of individuals who preferred distance education (10.6±4.5) was found to be statistically significantly higher than that of individuals who chose face-to-face education (8.9±3.8) (p=0.003).

**Conclusion:** As a result, the education model most nursing students prefer and report as an effective method is face-to-face education. Individuals with high avoidance behavior in public environments prefer the distance education model in order to protect themselves from the disease. Based on these results, we recommend that courses aimed at gaining skills in the nursing department be continued with face-to-face education.

**Kaynak gösterimi:** Kaynar Şimşek, A., Şahin Orak, N., Akyel, K., Tok, G., Çalışkan, H., Esen, B., Uğur Gül, M., Şahin, A. (2025). Hemşirelik Öğrencilerinin COVID-19 Salgınına Yönelik Algı ve Tutumlarının Öğrenme Tercihlerine Etkisi. *EGEHFD*, 41(3), 533-542. DOI: 10.53490/eghehemsire.1375460.

**How to cite:** Kaynar Şimşek, A., Şahin Orak, N., Akyel, K., Tok, G., Çalışkan, H., Esen, B., Uğur Gül, M., Şahin, A. (2025). The Effect of Nursing Students' Perceptions and Attitudes Toward the COVID-19 Outbreak on Their Learning Preferences. *JEUNF*, 41(3), 533-542. DOI:10.53490/eghehemsire.1375460.

## GİRİŞ

COVID-19 virüsü Aralık 2019'da Asya'da ortaya çıkmış ve dört ay gibi kısa bir sürede dünyayı etkisi altına alan bir pandemiye dönüşmüştür (Şimşek ve Şimşek, 2022). Salgınla mücadele kapsamında alınan önlemler sağlık, ekonomi, eğitim, iş yaşamı gibi hemen hemen her sektörü etkilemiş ve ciddi zararlara neden olmuştur. Bulaş hızını azaltmak adına ilk kısıtlamalar eğitim alanına getirilmiş ve bu alan en çok etkilenen sektör olmuştur (Kerres ve Buchner, 2022).

Geleneksel bir eğitim yöntemi olan ve 3000 yıldır kullanılan yüz yüze eğitime bir süre ara verilmiştir. Salgının uzun süreceği göz önüne alınarak aksayan eğitim programını devam ettirmek için çoğu ülkede düzenlemelere gidilmiştir. Dijital platformlar üzerinden uzaktan eğitim modeli şeklinde sürdürülmeye başlanmıştır. Pandeminin etkilerinin azalmasıyla birlikte bu modele alternatif olarak hibrit eğitim modeli de kullanılmaya başlanmıştır (Alpago ve Alpago, 2020).

Uzaktan ve hibrit eğitim modeli, çok eski bir tarihe sahip olmasına rağmen teknolojik sıkıntılar nedeniyle kullanımı, yüz yüze eğitim kadar yaygın değildir (Liang ve diğerleri, 2023). Bu modellerin mekândan bağımsız olma, zamandan tasarruf etme ve dersi tekrar izleme imkânı sağlama gibi avantajları vardır (Balıkcıoğlu, Çınar ve Işın, 2019; Liang ve diğerleri, 2023). Bunlara ek olarak uzaktan eğitimin öğrencilerin teknolojiye uyumunu kolaylaştırdığı, hem öğrencileri hem öğretim üyelerini teknoloji okuryazarlığı bakımından geliştirdiği bildirilmiştir (Valdes ve diğerleri, 2023; Altınpulluk, 2021). Geleneksel bir eğitim yöntemi olan ve dünya genelinde kullanılan yüz yüze eğitim modelinin bazı avantajları ise; interaktif öğrenmeye olanak sağlama, sosyal bağları geliştirmesi, beceri gelişimi ve motivasyonu artırma olarak sıralanabilir (Millis, 2012).

Yukarıda bahsedildiği üzere her eğitim modelinin belirli avantajları vardır. Ancak uzaktan ve hibrit eğitim modellerinin, klinik beceri kazandırılması hedeflenen programları olumsuz etkilediği öne sürülmektedir (Akgül, Birimoğlu ve Polat 2022; Karaman, Çakmak ve Yerebakan, 2021). Sonuç olarak eğitim modeli seçimi konusunda birtakım kararsızlıklar ortaya çıkmıştır.

Klinik beceri kazandırılması hedeflenen bölümlerden biri de hemşirelik programıdır. Akgül ve diğerleri (2022) ile Karaman ve diğerleri (2021) çalışmalarında, uzaktan eğitimin hemşirelik öğrencilerine zaman ve mekân esnekliği açısından büyük kolaylık sağlasa da öğrenme güçlüğüne, uygulama ve klinik deneyimlerde adaptasyon zorluğuna neden olduğunu bildirmişlerdir. Liang ve diğerleri (2023) ise klinik beceri kazandırılması hedeflenen bölümlerdeki öğrencilerin uzaktan eğitim modeline yönelik tutumlarının olumsuz olduğunu bildirmişlerdir. Pandemi geride bırakılmış olmasına rağmen uzaktan ve hibrit eğitim modelinin bazı avantajları nedeniyle pek çok ülkede kullanımı sürmektedir (Liang ve diğerleri, 2023). Ayrıca yaşanan salgın ile birlikte toplumun algıları, tutumları ve sosyal ilişkileri değişmiştir (Şimşek ve Şimşek, 2022). Bu sonuçlarla ilişkili olarak bireylerin eğitim modeli tercihlerinin de değişmiş olması muhtemeldir. Eğitim öğretim planlaması yapılırken çağın ve bireylerin ihtiyaçlarına, kazandırılmak istenen becerilere ve özellikle eğitim alan bireylerin tercihlerine göre eğitim modellerinin seçilmesi olumlu öğrenme deneyimlerinin oluşması açısından önem arz etmektedir (Dziuban ve diğerleri, 2015). Hemşirelik öğrencilerinin pandemi sonrası eğitim modeli tercihlerine yönelik çalışmalar mevcuttur ancak yeterli sayıda değildir (Durgun ve diğerleri, 2021; Kürtüncü ve Kurt, 2020; Sierra ve diğerleri, 2023). Bu araştırmanın amacı, hemşirelik öğrencilerinin COVID-19 salgınına yönelik algı ve tutumlarının, öğrenme tercihleri üzerine etkisini belirlemektir.

### Araştırma soruları:

1. Hemşirelik öğrencilerinin COVID-19 sonrası tercih ettikleri eğitim modeli ve bu modeli tercih etme nedenleri nelerdir?
2. Hemşirelik öğrencilerinin COVID-19 salgınına yönelik algı ve tutumları hangi düzeydedir?
3. Hemşirelik öğrencilerinin tercih ettikleri eğitim modeli COVID-19 salgınına yönelik algı ve tutumlarına göre farklılık gösterir mi?

## YÖNTEM

### Araştırmanın Tipi

Bu araştırma tanımlayıcı tiptedir.

### Araştırma Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini bir devlet üniversitesinin Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü öğrencileri (N=1033) oluşturdu.

Örneklem hesaplaması evreni bilinen örneklem hesaplama formülü kullanılarak yapıldı ve çalışmaya 384 bireyin alınması gerektiği bulundu. Örneklemden kayıpların yaşanacağı düşünülerek örneklem daha büyük tutuldu. Sınıf mevcudu göz önüne alınarak tabakalı örneklem yapıldı. Sonuç olarak her sınıftan (4 sınıf) minimum 110, toplamda 440 öğrenci çalışmaya dahil edildi. Kontrol soruları neticesinde formu okumadan doldurduğu tespit edilen 12 ve normallik analizinde uç değer olduğu tespit edilen 8 katılımcı çalışma dışı bırakılarak toplam 420 öğrencinin verisi analiz edildi.

### Verilerin Toplanması

Veriler Mart- Nisan 2022 tarihleri arasında Google Form üzerinden oluşturulan anket ile toplandı. Katılımcılardan WhatsApp gruplarına iletilen formları doldurulmaları istendi. Oluşturulan formların ilk kısmında çalışma hakkında bilgilendirilme yapıldı ve katılmayı gönüllü olarak kabul ettiğine dair onay kutusunu işaretleyen katılımcıların formun bir sonraki bölümü olan veri toplama araçlarına ulaşmasına izin verildi.

### Veri Toplama Araçları

#### Tanımlayıcı Özellikler Formu

Tanımlayıcı Özellikler Formu yaş, cinsiyet, sınıf, ekonomik gelir, yeterli internet kotası, sahip olduğu teknolojik cihaz, COVID-19 geçirme durumu, kronik hastalık durumu, COVID-19 aşısı olma durumu, deneyimlediği eğitim modeli olmak üzere 14 sorudan oluşmaktadır.

#### Tercih Edilen Eğitim Modelini Belirleme Formu

Tercih edilen eğitim modelini belirleme formu ilgili literatür taranarak araştırmacılar tarafından oluşturuldu. Formun oluşturulmasında bir ilkökul öğretmeni, iki hemşirelik esasları alanında doktor öğretim üyesi, bir hemşirelik esasları alanında profesör ve bir ruh sağlığı ve hastalıkları hemşireliği alanında doçent olmak üzere beş uzman görüşü alındı. Geri bildirimler doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılarak forma son hali verildi. Formun nihai versiyonu iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, deneyimlenen eğitim modelleri ve tercih edilen eğitim modeli sorgulanmaktadır. İkinci bölüm, uzaktan eğitim modeline yönelik yedi; yüz yüze eğitim modeline yönelik altı ve hibrit eğitim modeline yönelik yedi olmak üzere toplamda 20 önermeden oluşmaktadır. İkinci bölümde katılımcıdan sadece ilk tercihi olarak belirlediği eğitim modeline ilişkin sorulara “1” katılmıyorum, “2” kısmen katılıyorum, “3” katılıyorum seçeneklerinden birini işaretleyerek cevap vermeleri istendi. Formun Cronbach Alpha katsayısı yüz yüze eğitim modeli için 0.651, uzaktan eğitim modeli için 0.612; hibrit eğitim modeli için ise 0.770 olarak bulundu.

### COVID-19 Salgınına Yönelik Algı ve Tutumları Değerlendirme Ölçeği

Artan ve arkadaşları tarafından geliştirilen ölçek (Artan ve diğerleri, 2020) iki bölümden (1. Bölüm Algılar; 2. Bölüm Kaçınma Davranışları) ve toplamda dört alt ölçekten oluşmaktadır. Algılar bölümünde hastalık algısı; hastalığın tehlikeli ve bulaşıcı oluşuna yönelik algıları; nedenler algısında virüsün bir tür kompo motivasyonu ile yaratıldığına, çevresel sebeplerden ötürü ortaya çıktığına ve dini gerekçelere dayandırmaya (inanca) yönelik algıları ölçülmektedir. Kontrol algısı bölümünde hastalıktan makro (toplumsal) ve mikro (bireysel) boyutta kaçınılabileceğine ya da hastalıktan kaçınılamayacağına yönelik algılar ölçülmektedir.

Kaçınma Davranışları, ölçeğin ikinci bölümünü oluşturmaktadır ve hastalıktan kaçınmaya yönelik tutumlar ölçülmektedir. Bilişsel kaçınma, ortak alanlardan kaçınma ve kişisel temastan kaçınma olmak üzere üç alt faktörü vardır. Tüm ölçekler için alınan yüksek puanlar o alandaki algının ve tutumun yüksek olduğuna işaret etmektedir. Beşli likert tipi bir ölçektir. Cronbach Alpha değerleri Hastalık Algısı (0.595), Nedenler Algısı (0.847), Kontrol Algısı (0.782) ve Kaçınma Davranışları (0.849) için belirlenmiştir (Artan ve diğerleri, 2020). Bu çalışmada da Cronbach Alpha değerleri Hastalık Algısı (0.695), Nedenler Algısı (0.837), Kontrol Algısı (0.781) ve Kaçınma Davranışı (0.878) için belirlendi.

### Verilerin Değerlendirilmesi

Betimsel analizlerde sayı ve yüzdeler kullanılarak yorum yapıldı. Nicel verilerin normal dağılıma uygunluğu için yapılan analizlerde verilerin normal dağılıma uygun olduğu bulundu. Bu nedenle gruplar arası karşılaştırmalarda Tek Yönlü Varyans Analizi kullanıldı. Gruplar arasında farkın tespit edilmesi durumunda, farkın hangi gruplar arasından olduğunu belirlemek için Post Hoc analizi Tamhane's T2 testi ile yapıldı (George ve Mallery. 2010).

### Araştırmanın Etik Yönü

Araştırma yapılabilmesi için Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu onayı (24.02.2022/21), araştırmanın yapıldığı kurumdaki izin ve katılımcılardan araştırmayı katılmayı kabul ettiklerine dair bilgilendirilmiş onam alındı.

Araştırma COVID-19 ile ilgili olduğu için öncelikle T.C. Sağlık Bakanlığı'ndan izin alındı. Araştırma Dünya Tıp Birliği İyi Klinik Uygulamalar Kılavuzu ve İyi Laboratuvar Uygulamaları Kılavuzu'nda belirtilen esaslara ve T.C. Sağlık Bakanlığı'nın COVID-19 araştırmaları ile ilgili yönetmeliklerine uygun olarak yürütüldü.

### BULGULAR

Çalışmada hemşirelik öğrencilerinin pandemi sonrası tercih ettikleri eğitim modeli ve nedenleri; COVID-19 salgınına yönelik algı ve tutumları; bu algı ve tutumların eğitim tercihlerine göre farklılaşma durumu incelendi. Ortalama 20.9 ( $\pm 1.8$ ) yaşında olan katılımcıların %77.4'ü (n=325) kadındı. Katılımcılara ait diğer tanımlayıcı özellikler Tablo 1'de verildi.

**Tablo 1.** Katılımcıların Tanımlayıcı Özellikleri

|                                      | Minimum                     | Maksimum | Ortalama | $\pm$ SS |
|--------------------------------------|-----------------------------|----------|----------|----------|
| <b>Yaş</b>                           | 18                          | 35       | 20.9     | 1.8      |
|                                      |                             |          | <b>n</b> | <b>%</b> |
| <b>Cinsiyet</b>                      | Kadın                       |          | 325      | 77.4     |
|                                      | Erkek                       |          | 95       | 22.6     |
| <b>Sınıf</b>                         | 1.Sınıf                     |          | 100      | 23.8     |
|                                      | 2.Sınıf                     |          | 101      | 24.0     |
|                                      | 3.Sınıf                     |          | 104      | 24.8     |
|                                      | 4.Sınıf                     |          | 115      | 27.4     |
| <b>Ekonomik Geliri</b>               | Gelir Giderden Az           |          | 105      | 25       |
|                                      | Gelir Gidere Eşit           |          | 265      | 63.1     |
|                                      | Gelir Giderden Fazla        |          | 50       | 11.9     |
| <b>Yeterli İnternet Kotası</b>       | Var                         |          | 401      | 95.5     |
|                                      | Yok                         |          | 19       | 4.5      |
| <b>Sahip Olduğu Teknolojik Cihaz</b> | Telefon                     |          | 108      | 25.7     |
|                                      | Bilgisayar                  |          | 1        | 0.2      |
|                                      | Telefon, Tablet             |          | 18       | 4.3      |
|                                      | Telefon, Bilgisayar         |          | 245      | 58.3     |
|                                      | Telefon, Tablet, Bilgisayar |          | 48       | 11.4     |
| <b>COVID-19 Geçirme Durumu</b>       | Evet                        |          | 165      | 39.3     |
|                                      | Hayır                       |          | 255      | 60.7     |
| <b>Kronik Hastalık Durumu</b>        | Evet                        |          | 30       | 7.1      |
|                                      | Hayır                       |          | 390      | 92.9     |
| <b>COVID-19 Aşısı Olma Durumu</b>    | Evet                        |          | 413      | 98.3     |
|                                      | Hayır                       |          | 7        | 1.7      |
| <b>Deneyimlediği Eğitim Modeli</b>   | Yüz Yüze- Uzaktan           |          | 31       | 7.4      |
|                                      | Uzaktan-Hibrit-Yüz Yüze     |          | 369      | 92.6     |

SS: Standart Sapma

### Birinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulguların Dağılımı

“Hemşirelik öğrencilerinin COVID-19 sonrası tercih ettikleri eğitim modeli ve bu modeli tercih etme nedenleri nelerdir?” şeklinde ifade edilen birinci araştırma sorusuna ilişkin bulgular Tablo 2’de verildi.

Öğrencilerin eğitim modeli tercihleri ve modellere yönelik verilen önermelere katılma durumları aşağıda özetlendi; Katılımcıların %50.7’sinin (n=213) yüz yüze eğitim modelini, %26.7’sinin (n=112) hibrit eğitim modelini; %22.6’sının (n=95) uzaktan eğitimi modelini tercih ettikleri tespit edildi.

**Tablo 2.** İlk Tercih Edilen Eğitim Modeli ve Tercih Nedenleri

| Önermeler                             |                                                                                                                                                                  | n                  | %   |      |
|---------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|-----|------|
| Yüz Yüze Eğitim Modeli (n=213; %50.7) | 1.Yüz yüze eğitim modelini daha verimli buluyorum.                                                                                                               | Katılıyorum        | 186 | 87.3 |
|                                       |                                                                                                                                                                  | Kısmen katılıyorum | 23  | 10.8 |
|                                       |                                                                                                                                                                  | Katılmıyorum       | 4   | 1.9  |
|                                       | 2. Diğer eğitim yöntemlerinde öğrenme güçlüğü yaşıyorum.                                                                                                         | Katılıyorum        | 101 | 47.4 |
|                                       |                                                                                                                                                                  | Kısmen katılıyorum | 84  | 39.4 |
|                                       |                                                                                                                                                                  | Katılmıyorum       | 28  | 13.1 |
|                                       | 3.Yeterli araç gerecim olmadığı (bilgisayar, internet vb.) için yüz yüze eğitimi tercih ederim.                                                                  | Katılıyorum        | 64  | 3    |
|                                       |                                                                                                                                                                  | Kısmen katılıyorum | 65  | 30.5 |
|                                       |                                                                                                                                                                  | Katılmıyorum       | 84  | 39.4 |
|                                       | 4.Diğer eğitim modellerini (uzaktan, hibrit) yeterli bulmadığım için yüz yüze eğitimi tercih ederim.                                                             | Katılıyorum        | 166 | 77.9 |
|                                       |                                                                                                                                                                  | Kısmen katılıyorum | 38  | 17.8 |
|                                       |                                                                                                                                                                  | Katılmıyorum       | 9   | 4.2  |
|                                       | 5. Diğer eğitim modelleriyle (uzaktan, hibrit) öğrenim görmekte güçlük yaşıyorum.                                                                                | Katılıyorum        | 120 | 56.3 |
|                                       |                                                                                                                                                                  | Kısmen katılıyorum | 78  | 36.6 |
|                                       |                                                                                                                                                                  | Katılmıyorum       | 15  | 7.0  |
|                                       | 6. Diğer eğitim modelleri (uzaktan, hibrit) hemşirelik bölümü için uygun değildir.                                                                               | Katılıyorum        | 154 | 72.3 |
|                                       |                                                                                                                                                                  | Kısmen katılıyorum | 50  | 23.5 |
|                                       |                                                                                                                                                                  | Katılmıyorum       | 9   | 4.2  |
| Uzaktan Eğitim Modeli (n=95; %22.6)   | 1.Bulduğum yerde internete ve teknolojik imkanlara erişimim kolay.                                                                                               | Katılıyorum        | 54  | 56.8 |
|                                       |                                                                                                                                                                  | Kısmen katılıyorum | 30  | 31.6 |
|                                       |                                                                                                                                                                  | Katılmıyorum       | 11  | 11.6 |
|                                       | 2.Uzaktan eğitim modeli ile daha kolay öğreniyorum.                                                                                                              | Katılıyorum        | 39  | 41.1 |
|                                       |                                                                                                                                                                  | Kısmen katılıyorum | 40  | 42.1 |
|                                       |                                                                                                                                                                  | Katılmıyorum       | 16  | 16.8 |
|                                       | 3. Uzaktan eğitim sayesinde zamandan tasarruf ettiğimi düşünüyorum.                                                                                              | Katılıyorum        | 89  | 93.7 |
|                                       |                                                                                                                                                                  | Kısmen katılıyorum | 5   | 5.3  |
|                                       |                                                                                                                                                                  | Katılmıyorum       | 1   | 1.1  |
|                                       | 4.Yüz yüze eğitime yeterli maddi kaynağım yok (yol parası, kalacak yer sıkıntısı, ders için ek araç-gereçler).                                                   | Katılıyorum        | 30  | 31.6 |
|                                       |                                                                                                                                                                  | Kısmen katılıyorum | 33  | 34.7 |
|                                       |                                                                                                                                                                  | Katılmıyorum       | 32  | 33.7 |
|                                       | 5.Bilgi ve iletişim teknolojileri konusunda kendimi geliştirmek istiyorum.                                                                                       | Katılıyorum        | 74  | 77.9 |
|                                       |                                                                                                                                                                  | Kısmen katılıyorum | 18  | 18.9 |
|                                       |                                                                                                                                                                  | Katılmıyorum       | 3   | 3.2  |
|                                       | 6. Uzaktan eğitim sisteminin işitsel ve görsel yönden desteklenmesi sebebiyle öğrenmemi kolaylaştırdığını düşünüyorum.                                           | Katılıyorum        | 74  | 77.8 |
|                                       |                                                                                                                                                                  | Kısmen katılıyorum | 18  | 18.9 |
|                                       |                                                                                                                                                                  | Katılmıyorum       | 3   | 3.2  |
|                                       | 7.Katılamadığım canlı derslerin kayıtlarına, ders notlarına ve materyallerine sonradan ulaşabilmemin ve kullanabilmemin eğitimime katkı sağladığını düşünüyorum. | Katılıyorum        | 89  | 93.7 |
|                                       |                                                                                                                                                                  | Kısmen katılıyorum | 6   | 6.3  |

**Tablo 2.** İlk Tercih Edilen Eğitim Modeli ve Tercih Nedenleri (Devam)

| Önermeler                           |                                                                                                     | n                  | %   |      |
|-------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|-----|------|
| Hibrit Eğitim Modeli (n=112; %26.7) | 1.Hibrit eğitim modelinin hayatıma yenilik kattığını düşünüyorum.                                   | Katılıyorum        | 94  | 83.9 |
|                                     |                                                                                                     | Kısmen katılıyorum | 16  | 14.3 |
|                                     |                                                                                                     | Katılmıyorum       | 2   | 1.8  |
|                                     | 2.Hibrit eğitim modelinin verimli olduğunu düşünüyorum.                                             | Katılıyorum        | 71  | 63.4 |
|                                     |                                                                                                     | Kısmen katılıyorum | 41  | 36.6 |
|                                     |                                                                                                     | Katılmıyorum       | 0   | 0.0  |
|                                     | 3.Hibrit eğitim modeli ile sosyal hayatıma daha çok vakit ayırabildiğimi düşünüyorum.               | Katılıyorum        | 91  | 81.3 |
|                                     |                                                                                                     | Kısmen katılıyorum | 18  | 16.1 |
|                                     |                                                                                                     | Katılmıyorum       | 3   | 2.7  |
|                                     | 4.Derslerin kaydedilebilmesinin ve tekrar izlenebilmesinin öğrenmeye katkı sağladığını düşünüyorum. | Katılıyorum        | 104 | 92.9 |
|                                     |                                                                                                     | Kısmen katılıyorum | 7   | 6.3  |
|                                     |                                                                                                     | Katılmıyorum       | 1   | 0.9  |
|                                     | 5.Her ders için okula gitmek zorunda olmamamın maddi açıdan tasarruf sağladığını düşünüyorum.       | Katılıyorum        | 89  | 79.5 |
|                                     |                                                                                                     | Kısmen katılıyorum | 21  | 18.8 |
|                                     |                                                                                                     | Katılmıyorum       | 2   | 1.8  |
|                                     | 6.Hibrit eğitim modelinin hemşirelik için uygun olduğunu düşünüyorum.                               | Katılıyorum        | 101 | 90.2 |
|                                     |                                                                                                     | Kısmen katılıyorum | 8   | 7.1  |
|                                     |                                                                                                     | Katılmıyorum       | 3   | 2.7  |
|                                     | 7.Hibrit eğitimle daha kolay öğreniyorum.                                                           | Katılıyorum        | 74  | 66.1 |
|                                     |                                                                                                     | Kısmen katılıyorum | 36  | 32.1 |
|                                     |                                                                                                     | Katılmıyorum       | 2   | 1.8  |

**Yüz yüze eğitim modelini tercih eden öğrencilerin en çok katıldığı üç önerme sırasıyla;**

1. Yüz yüze eğitim modelini daha verimli buluyorum (%87.3; n=186),
2. Diğer eğitim modellerini (uzaktan, hibrit) yeterli bulmadığım için bu modeli tercih ederim (%77.9; n=166),
3. Diğer eğitim modelleri (uzaktan, hibrit) hemşirelik bölümü için uygun değildir (%72.3; n=154) şeklindedir.

Uzaktan eğitim modelini tercih eden öğrencilerin en çok katıldığı üç ifade;

1. Uzaktan eğitim sayesinde zamandan tasarruf ettiğimi düşünüyorum (%93.7; n=89),
2. Katılamadığım canlı derslerin kayıtlarına, ders notlarına ve materyallerine sonradan ulaşabilmem ve kullanabilmem eğitime katkı sağladığımı düşünüyorum (%93.7; n=89),
3. Bilgi ve iletişim teknolojileri konusunda kendimi geliştirmek istiyorum (%77.9; n=74) şeklindedir.

Son olarak Hibrit eğitim modelini tercih eden öğrencilerin en çok katıldığı üç ifade;

1. Derslerin kaydedilebilmesinin ve tekrar izlenebilmesinin öğrenmeye katkı sağladığımı düşünüyorum (%92.9; n=104),
2. Hibrit eğitim modelinin hayatıma yenilik kattığını düşünüyorum (%83.9; n=94),
3. Hibrit eğitim modeli ile sosyal hayatıma daha çok vakit ayırabildiğimi düşünüyorum (%81.3; n=91) şeklindedir.

**İkinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulguların Dağılımı**

“Hemşirelik öğrencilerinin COVID-19 salgınına yönelik algı ve tutumları hangi düzeydedir?” şeklinde ifade edilen araştırma sorusuna yönelik bulgular Tablo 3’te verildi ve aşağıda özetlendi.

**Tablo 3.** COVID-19 Salgınına Yönelik Algı ve Tutumların Değerlendirilmesi

|          |                      |                          | Min. | Mak. | Ortalama | ±SS |
|----------|----------------------|--------------------------|------|------|----------|-----|
| 1. Bölüm | Hastalık Algısı      | Tehlikelilik Algısı      | 10   | 25   | 17.4     | 3.9 |
|          |                      | Bulaşıcılık Algısı       | 3    | 15   | 11.9     | 2.3 |
|          |                      | Komplo Algısı            | 6    | 30   | 17.2     | 6.1 |
|          | Nedenler Algısı      | Çevre Algısı             | 8    | 40   | 27.0     | 6.8 |
|          |                      | İnanç Algısı             | 4    | 20   | 9.9      | 3.7 |
|          |                      | Makro Kontrol Algısı     | 4    | 20   | 10.4     | 4.0 |
|          | Kontrol Algısı       | Kişisel Kontrol Algısı   | 5    | 25   | 17.3     | 4.4 |
|          |                      | Kaçınılmazlık Algısı     | 4    | 20   | 11.9     | 3.6 |
|          |                      | Bilişsel Kaçınma         | 7    | 35   | 17.8     | 6.9 |
| 2. Bölüm | Kaçınma Davranışları | Ortak Alanlardan Kaçınma | 4    | 20   | 9.4      | 4.0 |
|          |                      | Kişisel Temastan Kaçınma | 3    | 15   | 10.9     | 3.3 |
|          |                      |                          |      |      |          |     |

Min-Maks: Minimum-Maksimum, SS: Standart Sapma

Ölçeğin ilk bölümü olan COVID-19 Salgınına yönelik algılar incelendiğinde, COVID-19 virüsünün tehlikelilik ( $17.4 \pm 3.9$ ) ve bulaşıcılığına ( $11.9 \pm 2.3$ ) yönelik algıların yüksek düzeyde olduğu; nedenlere yönelik algılar incelendiğinde komplo ve inanç algısının (sırasıyla  $17.2 \pm 6.1$ ;  $9.9 \pm 3.7$ ) orta düzeyde; çevre algısının ise ( $27.0 \pm 6.8$ ) yüksek düzeyde olduğu; kontrol yöntemlerine yönelik algılar değerlendirildiğinde ise makro kontrol algısının ( $10.4 \pm 4.0$ ) düşük; kaçınılmazlık algısının ( $11.9 \pm 3.6$ ) orta; kişisel kontrol algısının ise ( $17.3 \pm 4.4$ ) yüksek düzeyde olduğu bulundu. Ölçeğin ikinci bölümü olan kontrol davranışlarına yönelik bulgular değerlendirildiğinde, bilişsel kaçınma davranışının ( $17.8 \pm 6.9$ ) düşük düzeyde; ortak alanlardan kaçınma davranışının ( $9.4 \pm 4.0$ ) orta düzeyde; kişisel temastan kaçınma davranışının ise ( $10.9 \pm 3.3$ ) yüksek düzeyde olduğu bulundu.

**Üçüncü Araştırma Sorusuna İlişkin Bulguların Dağılımı**

“Hemşirelik öğrencilerinin tercih ettikleri eğitim modeli, COVID-19 salgınına yönelik algı ve tutumlarına göre farklılık gösterir mi?” şeklinde ifade edilen araştırma sorusuna yönelik bulgular Tablo 4’te verildi. Yapılan analizler sonucu yalnızca ortak alanlardan kaçınma davranışı ile eğitim modelleri arasında anlamlı fark bulundu.

Bu farkın hangi eğitim modeli arasından olduğunu belirlemek için Post Hoc analizi yapıldı (Tamhane’s T2) ve uzaktan eğitimi tercih eden bireylerin ortak alanlardan kaçınma davranışı ( $10.6 \pm 4.5$ ), yüz yüze eğitimi tercih eden bireylerden ( $8.9 \pm 3.8$ ) istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek bulundu ( $p=0.003$ ).

**Tablo 4.** COVID-19 Salgınına Yönelik Algı ve Tutumların Öğrenim Tercihlerine Göre Farklılaşma Durumu

|          |                      |                          | Ortalama                     | ±SS  | F   | P     | Post Hoc-Tamhanes's T2 |
|----------|----------------------|--------------------------|------------------------------|------|-----|-------|------------------------|
| 1. Bölüm | Hastalık Algısı      | Tehlikelilik Algısı      | Yüz yüze eğitim              | 17.4 | 3.8 | 2.707 | 0.068                  |
|          |                      |                          | Uzaktan eğitim               | 18.1 | 4.0 |       |                        |
|          |                      |                          | Hibrit eğitim                | 16.8 | 3.8 |       |                        |
|          |                      | Bulaşıcılık Algısı       | Yüz yüze eğitim              | 11.9 | 2.3 | 2.691 | 0.069                  |
|          |                      |                          | Uzaktan eğitim               | 12.3 | 2.0 |       |                        |
|          |                      |                          | Hibrit eğitim                | 11.6 | 2.5 |       |                        |
|          | Nedenler Algısı      | Komplo Algısı            | Yüz yüze eğitim              | 16.9 | 6.3 | 0.535 | 0.586                  |
|          |                      |                          | Uzaktan eğitim               | 17.5 | 7.2 |       |                        |
|          |                      |                          | Hibrit eğitim                | 17.6 | 4.8 |       |                        |
|          |                      | Çevre Algısı             | Yüz yüze eğitim              | 24.1 | 6.9 | 0.039 | 0.961                  |
|          |                      |                          | Uzaktan eğitim               | 23.9 | 7.9 |       |                        |
|          |                      |                          | Hibrit eğitim                | 24.0 | 5.3 |       |                        |
|          |                      | İnanç Algısı             | Yüz yüze eğitim              | 10.1 | 3.8 | 0.858 | 0.425                  |
|          |                      |                          | Uzaktan eğitim               | 9.5  | 4.0 |       |                        |
|          |                      |                          | Hibrit eğitim                | 10.1 | 3.4 |       |                        |
|          |                      | Makro Korunma Algısı     | Yüz yüze eğitim              | 10.0 | 3.7 | 0.581 | 0.56                   |
|          |                      |                          | Uzaktan eğitim               | 10.6 | 4.1 |       |                        |
|          |                      |                          | Hibrit eğitim                | 10.1 | 4.6 |       |                        |
|          | Kontrol Algısı       | Kişisel Korunma Algısı   | Yüz yüze eğitim              | 10.4 | 4.0 | 1.595 | 0.204                  |
|          |                      |                          | Uzaktan eğitim               | 15.5 | 4.4 |       |                        |
|          |                      |                          | Hibrit eğitim                | 14.6 | 5.0 |       |                        |
|          |                      | Kaçınılmazlık Algısı     | Yüz yüze eğitim              | 15.3 | 4.4 | 0.407 | 0.666                  |
|          |                      |                          | Uzaktan eğitim               | 11.7 | 3.5 |       |                        |
|          |                      |                          | Hibrit eğitim                | 12.0 | 4.2 |       |                        |
| 2. Bölüm | Kaçınma Davranışları | Bilişsel Kaçınma         | Yüz yüze eğitim              | 11.9 | 3.6 | 2.362 | 0.095                  |
|          |                      |                          | Uzaktan eğitim               | 17.1 | 6.8 |       |                        |
|          |                      |                          | Hibrit eğitim                | 18.9 | 7.5 |       |                        |
|          |                      | Ortak Alanlardan Kaçınma | Yüz yüze eğitim <sup>1</sup> | 8.9  | 3.8 | 5.96  | <b>0.003*</b> 2>1      |
|          |                      |                          | Uzaktan eğitim <sup>2</sup>  | 10.6 | 4.5 |       |                        |
|          |                      |                          | Hibrit eğitim <sup>3</sup>   | 9.5  | 3.9 |       |                        |
|          |                      | Kişisel Temastan Kaçınma | Yüz yüze eğitim              | 9.5  | 4.0 | 1.453 | 0.235                  |
|          |                      |                          | Uzaktan eğitim               | 9.6  | 3.4 |       |                        |
|          |                      |                          | Hibrit eğitim                | 10.0 | 3.4 |       |                        |

\* Post Hoca analiz (Tamhane's T 2), SS: Standart Sapma

## TARTIŞMA

COVID-19 salgını birçok olumsuz etkinin yanında bazı yeniliklere de neden olmuştur. Salgınla birlikte eğitimin devam ettirilmesinde çareler aranmış ve yüz yüze eğitim yerine uzaktan ve hibrit eğitim modelleri kullanılmaya başlanmıştır. Bahsi geçen durum beraberinde yanıtlanması gereken bazı sorular da getirmiştir. Bu sorular; “Hemşirelik öğrencilerinin tercih ettikleri eğitim modeli hangisidir?”, “Bu eğitim modelini tercih etme nedenleri nelerdir?”, “COVID-19 salgınına yönelik algı ve tutumlar eğitim modeli tercihinin etkiler mi?” şeklinde sıralanabilir. Öğrencilerin eğitim modellerine yönelik inançları ve tercihleri, eğitimin etkinliğinde kritik öneme sahiptir (Dziuban ve diğerleri, 2015). Dolayısıyla bahsi geçen soruların detaylı bir şekilde cevaplanması eğitimciler ve eğitim kurumları için yararlı olacaktır.

Bu çalışmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunun tüm eğitim modellerini deneyimledikleri (Tablo 1) ve ilk tercih olarak yüz yüze eğitim modelini seçtikleri bulundu (Tablo 2). Bulgular, öğrencilerin farklı eğitim modelleri hakkında bilgi sahibi olduklarını ve deneyimlerine göre tercih yaptıklarını göstermektedir. Modelleri tercih nedenleri incelendiğinde ise yüz yüze eğitim modelini seçen öğrencilerin büyük çoğunluğunun; modeli etkin buldukları, daha kolay öğrendikleri ve yüz yüze eğitimi, diğer modelleri etkin bulmadıkları için tercih ettikleri saptandı. Hibrit/uzaktan eğitim modelini seçen öğrencilerin ise yarıdan fazlasının sosyal aktiviteler için vakit ayırabilme, maddi avantaj sağlama, eğitim materyaline daha sonra ulaşabilme, teknoloji kullanımında fayda sağlama ve yaşamlarına yenilik katması nedeniyle bu modelleri tercih ettikleri görüldü (Tablo 2). Bahsi geçen nedenler etkin eğitim almaktan ziyade, sosyal aktiviteler için vakit ayırma ve ekonomik çıkar sağlama amacı gütmektedir. Sayılan gerekçeler geçerli ve önemli olmakta birlikte eğitimde temel amaç bilgi aktarımı sağlamak, bu bilgiler ışığında davranış değişikliği ve beceri kazandırmaktır (Lansdown, Covell ve Vaghri, 2022). Dolayısıyla bulgularımız klinik beceri kazandırmayı hedefleyen programlar için hibrit ve uzaktan eğitim modellerinin uygun olmadığını ve öğrencilerin bu modelleri tercih etmediğini düşündürdü. Konuyla ilgili yapılan çalışmalar bulgularımızı destekler niteliktedir. Yağan (2021) çalışmasında, farklı bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin, yüz yüze eğitimi tercih ettiklerini ve özellikle uygulamalı derslerin uzaktan eğitimle verilmemesi gerektiğini ifade etmiştir. Benzer şekilde fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümü öğrencileri ile yapılan bir çalışmada, neredeyse öğrencilerin tamamının yüz yüze eğitime geri dönem istedikleri bildirilmiştir (Yılmaz, 2020). Konuya yönelik yapılan diğer çalışmalar incelendiğinde; spor, eczacılık ve tıp fakültesi öğrencilerinin yüz yüze eğitimi tercih ettiklerini (Mehta ve diğerleri, 2024), hemşirelik öğrencilerinin ise yarıdan fazlasının uzaktan eğitimle verilen uygulamalı dersleri yeterli bulmadıklarını (Kürtüncü ve Kurt, 2020), ancak seyahat masraflarını azalttığı için bu modeli tercih ettiklerini (Paul ve Stephanas, 2023) bildiren çalışmalara rastlanmıştır. Son olarak Nguyen ve Patel (2023), Y ve Z Kuşağı öğrencilerinin eğitim tercihlerini sorguladıkları çalışmada her iki kuşağın da yüz yüze eğitimi tercih ettikleri sonucuna varmışlardır.

Eğitim tercihlerine yönelik farklı sonuçlar bulan Ertuğrul ve Tekinyıldız (2022) bir sağlık hizmetleri meslek yüksekokulunun farklı bölümlerinde yaptığı çalışmada, öğrencilerin COVID-19 fobisinin yüksek düzeyde olduğunu ve yarısına yakınının yüz yüze eğitim almayı istemediğini bulunmuştur. Bu çalışmada da uzaktan eğitimi tercih eden öğrencilerin ortak alanlardan kaçınma davranışı, yüz yüze eğitimi tercih eden öğrencilerden yüksek bulundu (Tablo 4). Bu sonuçlar hastalık korkusunun eğitim tercihinin etkilediğini göstermektedir. Uzaktan eğitimi tercih eden öğrencilerin, eğitim yönteminin etkinliğinden ziyade hastalıktan korunmayı amaçladığı düşünüldü. Efteli (2023) çalışmasında yüz yüze eğitim alan öğrencilerin COVID-19 korkusunu daha fazla yaşadıkları ve sağlık algılarının düşük olduğunu bildirmiştir. Bu yönüyle ele alındığında Ertuğrul ve Tekinyıldız ile Efteli'nin çalışmaları COVID-19 virüsüne bağlı yaşanan korkunun eğitim tercihi üzerinde etkili bir faktör olduğu bulgumuzu destekler niteliktedir. Yukarıda bahsi geçen tüm sonuçlar, hemşirelik programının yüz yüze eğitimle sürdürülmesinin gerekli bilgi ve becerilerin kazandırılmasında kritik olduğunu düşündürmektedir. Aksi durumda hemşirelik gibi insan sağlığıyla yakından ilgili olan bir mesleğin mensuplarının sadece uzaktan eğitim modelleriyle yetiştirilmesi olumsuz sonuçlar doğurabilir.

Çalışmanın bir diğer bulgusu olan öğrencilerin COVID-19 salgınına yönelik algı ve tutumları incelendiğinde; virüsün tehlikeli ve bulaşıcılığının yüksek olduğuna, çevresel faktörlere bağlı ortaya çıktığına (su kirliliği, sağlıklı beslenme veya küresel ısınma vb.) yönelik algı ve kişisel korunma tutumlarının (kişisel temizliğe dikkat edildiğinde virüsün bulaşmayacağı, beslenmeye dikkat edildiğinde virüsün kendisini etkilemeyeceği, kişisel tedbirlerle korunabileceği, sık sık ellerin yıkanmasının yeterli geldiği vb.) yüksek olduğu bulundu (Tablo 3). Bulgular katılımcıların büyük çoğunluğunun salgını bilimsel olarak ele aldığını, kötüye giden çevresel şartlar açısından bilinçli olduklarını ve doğru kaçınma davranışını sergilediklerini göstermektedir. Terzis ve diğerleri (2023) salgına yönelik olumlu algı ve tutumların halk sağlığı korunma önlemlerine uyumla paralel olduğunu bildirmiştir.

Sonuçlar bu açıdan umut vericidir. Ancak hastalık nedenine yönelik algılarda komplo ve dini sebepler algısı; kaçınma boyutunda ise kaçınılmazlık algısının orta düzeyde olması endişe verici bir bulgudur (Tablo 3). Hastalığın dini gereklerin yerine getirilmemesi, ilahi güçlerin etkisiyle ya da komplo olarak ortaya çıktığı ve hastalıktan kaçınılamayacağı algısı salgından korunma tedbirlerine uyumu düşürebilir (Levin, 2020) ve yanlış uygulamalara sebep olabilir. Imhoff ve Lamberty (2020) COVID-19 salgınına yönelik komplo teorilerine inancın yüksek düzeyde olduğunu ve bu durumun tedbirlere uyumu çeşitli yönlerde etkilediğini bildirmiştir. Sonuçlar, toplumda salgınların dini sebeplerle veya komplo teorileriyle ortaya çıktığına dair inançların ve hastalıklardan kaçınılamayacağına dair düşüncelerin yayılmasını önlemek için, araştırma ve müdahale stratejilerinin planlanmasının gelecekteki salgınlarla mücadelede önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

## SONUÇ

Sonuç olarak hemşirelik öğrencilerinin büyük çoğunluğunun ilk tercih ettikleri eğitim modeli yüz yüze eğitimidir. Ayrıca COVID-19 salgınına yönelik algı ve tutumlar, öğrenim tercihlerini etkilemektedir. Ortak alanlardan kaçınma davranışı yüksek olan bireyler uzaktan eğitim modelini tercih etmektedir.

Öğrencilerin COVID-19 virüsünün tehlikeli ve bulaşıcı olduğuna, salgın nedeni olarak çevresel faktörlerin etkili olduğuna yönelik algıları ve salgını kontrol etme konusundaki kişisel kontrol davranışları yüksektir. Bu durum hastalığın hemşirelik bölümü öğrencileri tarafından doğru algılandığını göstermektedir.

#### **Tüm sonuçlardan yola çıkarak etkin bir eğitimin sağlanması için önerilerimiz;**

- Hemşirelik programında yüz yüze eğitimin her koşulda sürdürülmesi,
- Öğrencilerin sosyal aktivitelerine de vakit ayırabilmeleri için uygulamalı olmayan derslerde hibrit/uzaktan eğitim modelinin seçenek olarak sunulması,
- Yüz yüze eğitimlerin kayıt altına alınarak öğrencilere bu kayıtlardan dersleri tekrar izleme imkânı sunulması,
- Salgın gibi durumlarda algıların ölçülerek, salgını kontrol altına almada engel oluşturacak algıların belirlenmesi ve bu doğrultuda gerekli önlemlerin alınmasıdır.

#### **Yazar Katkıları**

Fikir ve tasarım: AK, NŞO; Veri toplama: AKŞ, KA, GT, HÇ, BE, MUG, AŞ; Veri analizi ve yorumlama: AKŞ, MUG, HÇ; Makale yazımı: AKŞ, KA, GT, BE; Eleştirel inceleme: NŞO, AŞ.

**Çıkar Çatışması:** Yazarlar çıkar çatışması beyan etmemişlerdir.

**Finansman:** Yazarlar çalışma için finansal destek almadıklarını beyan etmişlerdir.

#### **KAYNAKLAR**

- Akgül, E., Birimoğlu, C.O., Polat, F. (2022). The difficulties and educational stress of nursing students in clinical practice during the COVID. *International e-Journal of Educational Studies*, 6(12), 191-201. doi: [10.31458/iejes.1118081](https://doi.org/10.31458/iejes.1118081)
- Alpago, H., Alpago, D.O. (2020). Koronavirüs ve sosyoekonomik sonuçlar. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 8, 99-114. doi: [10.21733/ibad.716444](https://doi.org/10.21733/ibad.716444)
- Altunpulluk, H. (2021). Türkiye'deki öğretim üyelerinin COVID-19 küresel salgın sürecindeki uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41(1), 53-89.
- Artan, T., Karaman, M., Arslan, İ., Cebeci, F. (2020). COVID-19 Salgınına Yönelik Algı ve Tutumları Değerlendirme Ölçeği'nin değerlendirilmesi. *Sosyal Çalışma Dergisi*, 4(2), 101-107.
- Balıkçıoğlu, N., Çınar-Öz, D., Işın, N.N. (2019). Üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim derslerindeki memnuniyet araştırması: Aşık Veysel Meslek Ortaokulu örneği. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 20(1), 462-473.
- Durgun, H., Can, T., Avcı, A.B., Kalyoncuoğlu, B. (2021). COVID-19 sürecinde hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik görüşleri ve kaygı düzeyleri. *DEUHFED*, 14(2), 141-7. doi: [10.46483/deuhfed.824109](https://doi.org/10.46483/deuhfed.824109)
- Dziuban, C., Graham, C.R., Moskal, P., Norberg, A., Sicilia, N. (2015). Blended learning: the new normal and emerging technologies. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 15(1), 1- 16. doi: [10.1186/s41239-017-0087-5](https://doi.org/10.1186/s41239-017-0087-5)
- Efteli, E. (2023). Uzaktan ve yüz yüze eğitim alan hemşirelik bölümü öğrencilerinde sağlık algısı ve COVID-19 korkusu ilişkisi. *EGEHFD*, 39(2), 217-224. doi: [10.53490/eghehemsire.1145399](https://doi.org/10.53490/eghehemsire.1145399)
- Ertuğrul, B., Tekinyıldız, E. (2022). Pandemi sürecinde üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik görüşleri ile COVID-19 fobisi arasındaki ilişkinin belirlenmesi: Kesitsel bir çalışma. *Türkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences*, 14(1), 61-72. doi: [10.5336/nurses.2021-82992](https://doi.org/10.5336/nurses.2021-82992)
- George, D., Mallery, P. (2010). SPSS for Windows step by step: A Simple guide and reference 17.0 Update. 10th Edition, Pearson, Boston.
- Imhoff, R., Lamberty, P. (2020). A Bioweapon or a hoax? The link between distinct conspiracy beliefs about the coronavirus disease (COVID-19) outbreak and pandemic behavior. *Soc Psychol Personal Sci*, 11(8):1110-1118. doi: [10.1177/1948550620934692](https://doi.org/10.1177/1948550620934692)
- Karaman, F., Çakmak, S., Yerebakan, A.N. (2021). COVID-19 pandemisinde hemşirelik öğrencilerinin eğitimi: Uzaktan eğitim süreci ve etkileri. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, (15), 571-580. doi: [10.38079/igusabder.982350](https://doi.org/10.38079/igusabder.982350)
- Kerres, M., Buchner, J. (2022). Education after the Pandemic: What we have (not) learned about learning. *Education Sciences*, 12(5), 315. doi: [10.3390/educsci12050315](https://doi.org/10.3390/educsci12050315)
- Kürtüncü, M., Kurt, A. (2020). COVID-19 pandemisi döneminde hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitim konusunda yaşadıkları sorunlar. *ASEAD*, 7(5), 66-77.
- Lansdown, G., Covell, K., Vaghri, Z. (2022). Article 29: The aims of education. In *Monitoring State Compliance with the UN Convention on the Rights of the Child: An Analysis of Attributes* (pp. 261-270). Springer International Publishing. doi: [10.1007/978-3-030-84647-3\\_27](https://doi.org/10.1007/978-3-030-84647-3_27)
- Levin, J. (2020). *Religion and medicine: A history of the encounter between humanity's two greatest institutions*. New York: Oxford University Press.
- Liang, M., Luo, J., Zhan, S., Zhan, H., Wen, J., Xue, X., Li, X. (2023). Evaluation of online education in the era of COVID-19 pandemic: A review from students, parents, and teachers' perspectives. *Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET*, 22(1), 80-98.

- Mehta, K. J., Aula-Blasco, J., Mantaj, J. (2024). University students' preferences of learning modes post COVID-19-associated lockdowns: In-person, online, and blended. *Plos One*, 19(7), e0296670. doi: [10.1371/journal.pone.0296670](https://doi.org/10.1371/journal.pone.0296670)
- Millis, B.J. (2012). Active Learning Strategies in Face-to-Face Courses. IDEA PAPER #53, IDEA Center, Inc., 1-8. (Erişim adresi: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED565290.pdf>; Erişim tarihi: 14.04.2025)
- Nguyen, V.H., Patel, T. (2023). Influence of the COVID-19 pandemic on learning preferences and perspectives of generation Y and Z students in dental education. *International Journal of Dental Hygiene*, 21(2), 487-494. doi: [10.1111/ijdh.12602](https://doi.org/10.1111/ijdh.12602)
- Paul, R., Stephanas, L. (2023) Perceptions and challenges for nursing students related to online learning during COVID-19 in Guyana. -A mixed method study: Percepções e desafios dos estudantes de enfermagem relacionados ao aprendizado on-line durante a COVID-19 na Guiana-Um estudo de método misto. *Investigación en Enfermería: Imagen y Desarrollo*, 25, 1-16. doi: [10.11144/Javeriana.ie25.pcns](https://doi.org/10.11144/Javeriana.ie25.pcns)
- Sierra, J.G.F., Martinez, M.N.F., Cadenas, C.L., Laiz, R.D., Lago, J.M.R., Prieto, A.M.S. (2023). Face-to-face and online teaching experience on experimental animals and alternative methods with nursing students: a research study. *BMC Nurs*, 22(15), 1-10. doi: [10.1186/s12912-023-01172-5](https://doi.org/10.1186/s12912-023-01172-5)
- Şimşek, T., Şimşek, A.K. (2022). Compliance with public health measures and psychological effects of COVID-19: Two-group cross-sectional research. *Clinical and Experimental Health Sciences*, 12(2), 302-309. doi: [10.33808/clinexphealthsci.1007635](https://doi.org/10.33808/clinexphealthsci.1007635)
- Terzis, L.D., Saltzman, L.Y., Lowman, J.H., Logan, D.A., & Hansel, T.C. (2023). Attitudes and perceptions towards public health safety measures during a global health crisis: Social and personal consequences. *PLoS One*, 27;18(11):e0289357. doi: [10.1371/journal.pone.0289357](https://doi.org/10.1371/journal.pone.0289357)
- Yağan, S.A. (2021). Üniversite öğrencilerinin COVID-19 salgını sürecinde yürütülen uzaktan eğitime yönelik tutum ve görüşleri. *Akademik Platform Eğitim ve Değişim Dergisi*, 4(1), 147-174.
- Yılmaz, N.A. (2020). Yükseköğretim kurumlarında COVID-19 pandemisi sürecinde uygulanan uzaktan eğitim durumu hakkında öğrencilerin tutumlarının araştırılması: Fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümü örneği. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 3(1), 15-20.
- Valdes Hernandez, R. C., Zazueta, L.A., Lopez Hernandez, J. G., Ortega, V.A. (2023). Factors influencing post-COVID-19 virtual education and its impact on university students: Analysis using structural equation models. *Social Sciences*, 12(11), 605. doi: [10.3390/socsci12110605](https://doi.org/10.3390/socsci12110605)